

Legislativa 2005

Vyhláška MŠMT ČR 73 ze dne 9. února 2005

- O vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami (speciální vzdělávání žáků) a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných (žáků mimořádně nadaných)

Vyhláška 73/2005

- Speciální vzdělávání žáků a žáků mimořádně nadaných se uskutečňuje s pomocí podpůrných opatření, která jsou odlišná nebo se poskytují nad rámec individuálních opatření poskytovaných v běžné škole

Podpůrná opatření §1

- Při speciálním vzdělávání žáků se využívají:
  - Speciální metody, postupy, formy a prostředky
  - Kompenzační, rehabilitační a reedukační pomůcky
  - Speciální učebnice, didaktické materiály
  - Zařazení vyučovacích předmětů speciálně pedagogické péče
  - Poskytování poradenských služeb
  - Zajištění služeb asistenta pedagoga (§16, odst. 9 školského zákona)
  - Snížení počtu žáků ve třídě, oddělení nebo studijní skupině nebo jiná organizace vzdělávání žáků se speciálními potřebami
- Při vzdělávání žáků mimořádně nadaných se využívá:
  - Speciální metody, postupy, formy a prostředky vzdělávání
  - Didaktické materiály
  - Pedagogicko-psychologické služby
  - Jiná úprava organizace vzdělávání žáků se speciálními potřebami

Žák s těžkým zdravotním postižením

- Za žáka s těžkým zdravotním postižením se považují žáci s
  - těžkým zrakovým postižením
  - těžkým sluchovým postižením
  - Těžkou poruchou dorozumívacích schopností
  - Hluchoslepi
  - Se souběžným postižením více vadami
  - S autismem
  - S těžkým tělesným nebo
  - Těžkým či hlubokým mentálním postižením

Speciální vzdělávání Zásady a cíle §2

- Speciální vzdělávání se poskytuje žákům se speciálními vzdělávacími potřebami diagnostikovanými školským poradenským zařízením a
- Rozsah potřeb a jejich závažnost opravňuje žáky do režimu speciálního vzdělávání
- Dále žákům zařazeným do škol při školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy (109/2002 – zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních ve znění pozdějších

předpisů)

- Speciální potřeby žáků zdravotně oslabených nebo dlouhodobě nemocných stanoví ředitel školy po dohodě s ošetřujícím lékařem žáka

Žák s těžkým zdravotním postižením

- Za žáky s těžkým zdravotním postižením se považují žáci
- nevidomí, neslyšící, nemluvící
- Hluchoslepí
- Se souběžným postižením více vadami
- S autismem
- S těžkým tělesným nebo těžkým mentálním postižením

Formy speciálního vzdělávání žáků se zdravotním postižením §3

- Speciální vzdělávání žáků se zdravotním postižením je zajišťováno:
- Formou individuální integrace
- Formou skupinové integrace
- Ve škole speciální (samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením)
- Kombinací forem

Individuální integrace

- V běžné škole
- Ve speciální škole určené pro žáky s jiným druhem postižení

Skupinová integrace

- Skupinovou integrací se rozumí vzdělávání žáka
- Ve třídě, oddělení nebo studijní skupině zřízené pro žáky se zdravotním postižením
- V běžné škole
- Ve speciální škole pro žáky s jiným druhem zdravotního postižení
- Ve vybraných vyučovacích předmětech se žáci se zdravotním postižením mohou vzdělávat společně s ostatními žáky a být zapojeni do všech činností v době mimo vyučování

Školy při zdravotnických zařízeních §4

- V mateřské a základní škole při zdravotnickém zařízení se vzdělávají
- Žáci se zdravotním oslabením
- Žáci dlouhodobě nemocní, pokud to charakter jejich nemoci dovoluje
- Školy mohou poskytovat individuální konzultace ve všeobecně vzdělávacích předmětech i žákům středních škol
- Rozsah a organizaci výuky určuje ředitel školy po dohodě s ošetřujícím lékařem

Typy speciálních škol pro zrakově postižené §5

- Mateřská škola pro zrakově postižené
- Základní škola pro zrakově postižené
- Střední škola pro zrakově postižené
- (střední odborné učiliště, odborné učiliště, praktická škola, gymnázium, střední odborná škola)
- Konzervatoř pro zrakově postižené

Typy speciálních škol pro sluchově postižené

- Mateřská škola pro sluchově postižené
- Základní škola pro sluchově postižené
- Střední škola pro sluchově postižené
- (střední odborné učiliště, odborné učiliště, praktická škola, gymnázium, střední odborná škola)

Typy speciálních škol pro hluchoslepé

- Mateřská škola pro hluchoslepé
- Základní škola pro hluchoslepé

Typy speciálních škol pro tělesně postižené

- Mateřská škola pro tělesně postižené
- Základní škola pro tělesně postižené
- Střední škola pro tělesně postižené
- (střední odborné učiliště, odborné učiliště, praktická škola, gymnázium, střední odborná škola)

Typy speciálních škol pro děti/žáky s vadami řeči

- Mateřská škola logopedická
- Základní škola logopedická

Typy speciálních škol pro mentálně postižené

- Mateřská škola speciální
- Základní škola praktická
- Základní škola speciální
- Odborné učiliště
- Praktická škola

Typy speciálních škol pro žáky se SPU nebo SPCH

- Základní škola pro žáky se specifickými poruchami učení
- Základní škola pro žáky se specifickými poruchami chování

Typy speciálních škol při zdravotnických zařízeních

- Mateřská škola při zdravotnickém zařízení
- Základní škola při zdravotnickém zařízení
- Základní škola speciální při zdravotnickém zařízení

Vzdělávací programy

- Speciální vzdělávací potřeby žáků zohlední škola
- Ve svém školním vzdělávacím programu
- Akreditovaném vzdělávacím programu

Školní vzdělávací program (ŠVP)

- Školní vzdělávací program podle konkrétních speciálních vzdělávacích potřeb obsahuje:
- **Předměty speciálně pedagogické péče**
- Znakový jazyk, zdravotní tělesná výchova, komunikační dovednosti, sociální dovednosti, prostorová orientace a samostný pohyb zrakově postižených, zraková stimulace, práce s

optickými a elektronickými kompenzačními pomůckami

Individuální vzdělávací plán §6

- Individuální vzdělávací plán (§18 školského zákona) je v případě potřeby
  - Vzdělávacím programem pro individuálně integrovaného žáka
  - Žáka s hlubokým mentálním postižením
  - Pro žáka skupinově integrovaného
  - Pro žáka speciální školy
-
- IVP je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka
  - IVP je součástí osobní dokumentace žáka
  - Zpracovává se před nástupem žáka do školy ve spolupráci se školským poradenským zařízením a s rodiči žáka

Obsah IVP

- Údaje o obsahu, rozsahu, průběhu a způsobu poskytování individuální speciálně pedagogické péče žákovi včetně zdůvodnění
- Údaje o cíli vzdělávání žáka, časové a obsahové rozvržení učiva, př. prodloužení délky středního a vyššího odborné vzdělávání, volba pedagogických postupů, způsob zadávání a plnění úkolů, způsob hodnocení, úprava konání závěrečných, maturitních zkoušek, absolutoria.
- Vyjádření potřeby dalšího pedagogického pracovníka, tlumočnických služeb a jejich rozsah u žáků se sluchovým postižením
- Seznam kompenzačních, rehabilitačních, speciálních učebních pomůcek a učebnic a učebních textů
- Jmenovité určení pracovníka školského poradenského zařízení
- Potřeba navýšení finančních prostředků
- Závěry speciálně pedagogických, popř. psychologických vyšetření

Asistent pedagoga §7

- Náplň práce asistenta stanoví ředitel školy (§2, odst. 2, písm. f, školského zákona 2004):
- pomoc žákům při přizpůsobení se školnímu prostředí
- pomoc pedagogickým pracovníkům při edukaci
- při komunikaci se žáky
- při spolupráci s rodiči
- při spolupráci s komunitou, odkud žák pochází

Organizace speciálního vzdělávání §8

- Pro stanovení formy a obsahu speciálního vzdělávání žáka a míry podpůrných opatření je určující rozsah speciálních vzdělávacích potřeb žáka
- Speciální vzdělávání a podpůrná opatření doporučení školským poradenským zařízením zabezpečuje škola ve spolupráci se školským poradenským zařízením
- Výuku předmětů speciální pedagogické péče zajišťuje další pedagogický pracovník – speciální pedagog.
- Ve třídách určených pro žáky s těžkým zdravotním postižením, ve třídách škol při dětských psychiatrických zařízeních mohou souběžně působit tři pedagogičtí pracovníci, z toho jeden asistent pedagoga.

- Pro přípravu na vzdělávání dětí s těžkým mentálním postižením, souběžným postižením více vadami nebo autismem, lze při základní škole zřídit přípravný stupeň (vyhláška o školských výchovných a ubytovacích zařízeních a o školských účelových zařízeních) základní školy speciální

Vyhláška MŠMT ČR 72 ze dne 9. února 2005

- O poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Poskytování poradenských služeb §1

- Poradenské služby jsou poskytovány
  - Dětem, žákům, studentům
  - Jejich zákonným zástupcům
  - Pedagogickým pracovníkům
  - Školám
  - Školským zařízením

Obsah poradenských služeb §2

- Obsahem poradenských služeb je přispívat k
  - Vytváření vhodných podmínek pro zdravý, tělesný, psychický a sociální vývoj žáků
  - Naplňování vzdělávacích potřeb a rozvíjení schopností, dovedností a zájmů před zahájením a v průběhu vzdělávání
  - Prevenci a řešení výukových a výchovných obtíží, sociálně nežádoucích jevů (šikana, agresivní chování, zneužívání návykových látek)
  - Vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů integrace žáků se zdravotním postižením
  - Vhodné volbě vzdělávací cesty a pozdějšího profesního uplatnění
  - Vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů práce pro žáky z národnostních menšin a různých etnických skupin
  - Vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů práce pro žáky nadané a mimořádně nadané

Školská poradenská zařízení §3

- Typy školských zařízení
  - Pedagogicko-psychologická poradna
  - Speciálně pedagogické centrum
- Pedagogickým pracovníkům vykonávajícím pedagogickou činnost ve školách a školských poradenských zařízeních je poskytována odborná podpora za účelem zvýšení kvality poradenských služeb

Pedagogicko-psychologická poradna §5

- PPP poskytuje služby
  - Pedagogicko-psychologického a
  - Speciálně pedagogického poradenství
  - A pedagogicko-psychologickou pomoc při výchově a vzdělávání žáků
  - Činnost PPP je ambulantní na svém pracovišti nebo ve školách a školských zařízeních

Činnost PPP

- PPP zjišťuje
- Připravenost žáků na povinnou školní docházku a vydává o ní odborný posudek
- Doporučuje zařazení žáků do příslušného typu školy a třídy a vhodnou formu jeho vzdělávání
- Provádí psychologická a speciálně pedagogická vyšetření pro zařazení žáků do škol, tříd, studijních skupin s upravenými vzdělávacími programy pro žáky se zdravotním postižením

- Zjišťuje speciální vzdělávací potřeby žáků v běžných školách a vypracovává odborné posudky a návrhy opatření pro školy a školská zařízení na základě výsledků psychologické, speciálně pedagogické diagnostiky
- Poskytuje poradenské služby žákům se zvýšeným rizikem školní neúspěšnosti nebo vzniku problémů v osobnostním a sociálním vývoji, jejich rodičům a pedagogickým pracovníkům a poradenské služby zaměřené na vyjasňování osobních perspektiv žáků
- Poskytuje metodickou podporu škole
- Zajišťuje prostřednictvím metodika prevence prevenci sociálně nežádoucích jevů, realizaci preventivních opatření a koordinaci školních metodiků prevence

Speciálně pedagogické centrum – SPC §6

- SPC poskytuje poradenské služby žákům se zdravotním postižením a žákům se zdravotním znevýhodněním integrovaným ve školách a školských zařízeních, ve školách, třídách nebo studijních skupinách s upravenými vzdělávacími programy. Žákům se zdravotním postižením v základních školách speciálních a žákům s hlubokým mentálním postižením.

Činnost SPC

- Žákům základních školy speciálních a školských zařízení jsou poradenské služby SPC poskytovány v rámci diagnostiky a kontrolní diagnostiky, příp. v rámci speciální individuální nebo skupinové péče, kterou nezajišťuje speciální škola
- Činnost SPC se uskutečňuje ambulantně na pracovišti SPC, ve školách a školských zařízeních, popř. v rodinách

SPC zjišťuje

- Speciální připravenost žáků se zdravotním postižením na povinnou školní docházku
- Speciální vzdělávací potřeby žáků se zdravotním postižením a žáků se zdravotním znevýhodněním
- Zpracovává odborné podklady pro integraci těchto žáků a jejich zařazení a přeřazení do škol a školských zařízení a pro další vzdělávací opatření

- SPC zajišťuje speciálně pedagogickou péči a speciálně pedagogické vzdělávání pro žáky se zdravotním postižením a žáky se zdravotním znevýhodněním, kteří jsou integrováni nebo je jim určen jiný způsob plnění povinné školní docházky (§41 a 42 školského zákona)
- Vykonává speciálně pedagogickou a psychologickou diagnostiku a poskytuje poradenské služby se zaměřením na pomoc při řešení problémů ve vzdělávání, v psychickém a sociálním vývoji žáků se zdravotním postižením a žáků se zdravotním znevýhodněním, na zjištění individuálních předpokladů a vytváření podmínek pro uplatňování a rozvíjení schopnosti, nadání a na začleňování do společnosti

Škola §7

- Ředitel školy zabezpečuje poskytování poradenských služeb ve škole
- Výchovným poradcem
- Školním metodikem prevence
- Školním psychologem
- Školním speciálním pedagogem

Poradenské činnosti školy

- Prevence školní neúspěšnosti
- Primární prevence sociálně nežádoucích jevů
- Kariérové poradenství –vhodná volba vzdělávací cesty a pozdější pracovní uplatnění
- Odborná podpora při integraci
- Péče o vzdělávání nadaných
- Průběžná a dlouhodobá péče o žáky s neprospěchem
- Metodická podpora učitelům při aplikaci psychologických a speciálně pedagogických poznatků a dovedností do vzdělávací činnosti ve škole

Standardní činnosti poraden

- Komplexní nebo zaměřená psychologická a speciálně pedagogická diagnostika
- Psychologická a speciálně pedagogická intervence
- Informační a metodická činnost. Příprava podkladů pro vzdělávací opatření, dokumentace

Spec. ped. diagnostika

- Zjišťování předpokladů pro školní docházku (školní zralost)
- Spec.ped. diagnostika
  - dětí předškolního věku, žáků ZŠ a SŠ s problémy v adaptaci a s výchovnými problémy včetně specifických poruch chování
  - žáků ZŠ a SŠ s výukovými problémy včetně specifických poruch učení a žáků neprospívajících
  - jako podklad pro pomoc žákům ZŠ a SŠ v případech komplikací při volbě další školy nebo povolání
  - žáků ZŠ a SŠ s osobnostními nebo sociálně-vztahovými problémy
  - mimořádného nadání žáků
- Diagnostika sociálního klimatu třídních kolektivů jako podklad pro tvorbu nápravných programů

Psychologická a spec. ped. intervence

- poradenská intervence u dětí předškolního věku, žáků ZŠ a SŠ v krizi
- individuální práce s dětmi předškolního věku s nerovnoměrným vývojem, s obtížemi v adaptaci
- reedukace žáků se SPU
- individuální práce se žáky ZŠ, SŠ s obtížemi v adaptaci, s osobnostními, sociálně-vztahovými problémy
- kariérové poradenství
- poradenské nebo terapeutické vedení rodin s dítětem
- poradenské konzultace a krátkodobé poradenské vedení rodičů dětí, kterým je poskytována péče poradny

- poradenské konzultace pedagogickým pracovníkům, které vzdělávají děti/žáky v péči poradny (intervence pro žáky ve škole)

Informační a metodická činnost

- metodické vedení práce výchovných poradců a školních metodiků prevence v ZŠ a SŠ
- poskytování odborných konzultací pedagogickým pracovníkům
- v oblasti péče o děti předškolního věku, žáky ZŠ a SŠ, jejichž školní vzdělávání vyžaduje mimořádnou pozornost
- v souvislosti s integrací žáků se zdravotním postižením a s vytvářením individuálních vzdělávacích plánů
- přípravy podkladů, zpracovávání zpráv, vedení dokumentace
- metodická pomoc při tvorbě preventivních programů škol
- spolupráce se středisky výchovné péče

Standardní činnosti center

- standardní činnosti společně
- standardní činnosti speciální
- centrum poskytující služby žákům s vadami řeči
- se sluchovým postižením
- se zrakovým postižením
- s tělesným postižením
- s mentálním postižením
- s poruchami autistického spektra
- žákům hluchoslepým
- žákům s více vadami

Standardní činnosti společně

- vyhledávání žáků se zdravotním postižením
- komplexní diagnostika žáka
- tvorba plánu péče o žáka
- přímá práce se žákem, raná intervence, krizová intervence
- kariérové poradenství pro žáky se zdravotním postižením
- podpora psychomotorického a sociálního vývoje žáka se zdravotním postižením v duchu ucelené rehabilitace (využívání prostředků pedagogicko-psychologických, léčebných, sociálních a pracovních)
- koordinace činností s poradenskými pracovníky škol, PPP, SVP
- zpracování návrhů k zařazení do režimu vzdělávání žáků se spec. vzdělávacími potřebami
- zpracování návrhů individuálních vzdělávacích plánů

Centrum pro žáky se zrakovým postižením

- výcvik specifických činností, nácvik používání kompenzačních pomůcek
- smyslová výchova, rozvoj zrakových funkcí, zraková stimulace
- propedeutika čtení a psaní bodového písma, zvětšeného černočerného písma
- tyflografika, nácvik podpisu
- nácvik orientace a samostatného pohybu zrakově postiženého žáka, nácvik sebeobsluhy
- práce se speciálními pomůckami
- sociálně rehabilitační program

- koordinace setkání rodičů a pedagogických pracovníků
- metodické vedení asistentů pedagogů

Centrum pro žáky s tělesným postižením

- budování a rozvoj komunikativních, lokomočních, manipulačních dovedností žáků
- vývojový screening, diagnostika zrání CNS, včasná diagnostika organického poškození CNS, využití metodiky Walter Strassmeier, Portage
- metodika nácviku čtení a psaní (grafomotorika, alternativní metody čtení)
- speciální nácvik práce s počítačem jako prostředek komunikace a získávání informací
- logopedická péče (AAK, makaton, znak do řeči, sociální čtení)
- využití specifických forem terapie (arteterapie, muzikoterapie)

Centrum pro žáky s mentálním postižením

- metodika cvičení pro děti raného věku (Strassmeier, Portage, vývojový screening)
- smyslová výchova, rozvoj hrubé a jemné motoriky, nácvik sebeobsluhy a sociálních vztahů)
- rozvoj estetického vnímání, hudební, výtvarné a pohybové činnosti
- rozvoj grafomotoriky, systematický rozvoj slovní zásoby, systematický rozvoj dílčích funkcí
- logopedická péče (AAK, piktogramy, znak do řeči, komunikační tabulky, sociální čtení a počty)
- nácvik prvního čtení a čtení hůlkového písma, hůlková písanka, využití počítače, alternativní formy čtení
- využití arteterapie a muzikoterapie

Centrum pro žáky s poruchami autistického spektra

- domácí program – rozvoj funkční komunikace, sociálních dovedností, pracovních návyků, sebeobsluhy, volnočasových aktivit, eliminace problémového chování, práce s rodinou
- metodika strukturovaného učení, aplikované behaviorální analýzy
- spolupráce se školskými zařízeními a ostatními účastníky péče, semináře, konzultace
- rodičovské skupiny
- instruktáž, podpůrná skupina, řešení výchovných problémů, sourozenecké vztahy
- nácvik funkční komunikace, sociálního chování a zvládnání národného chování

Centrum pro žáky hluchoslepé a s více vadami

- Centrum pro žáky hluchoslepé
- použijí se standardní činnosti speciální podle typu zdravotního postižení žáka
- Centrum pro žáky s více vadami
- použijí se standardní činnosti speciální podle typu zdravotního postižení žáka

Standardní činnosti speciálního pedagoga

- depistážní činnosti
- diagnostické a intervenční činnosti
- metodické a koordinační činnosti